

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
за освітньою програмою професійного спрямування
«Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»
на тему: Облік і контроль розрахунків з оплати праці: нормативно-правове
забезпечення та діюча практика (на прикладі КНП «ООЦЕМД і МК» ООР»)

Виконавець:

студентка ЦЗФН

Пужанська Наталія Олегівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

кандидат економічних наук, доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Сиротенко Наталія Анатоліївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Облік і контроль розрахунків з оплати праці є однією з пріоритетних і складних ділянок бухгалтерії підприємств. Праця є ключовим економічним ресурсом, що забезпечує додану вартість та потребує справедливої оцінки й оплати. Заробітна плата є основним джерелом доходу для працівників і водночас відображає політику держави стосовно соціально-економічного статусу громадян. Вона впливає на трудовий потенціал, зайнятість та стабільність кадрів, що підвищує результативність діяльності підприємства.

Оплата праці поєднує інтереси роботодавців, працівників і держави, визначаючи якість соціально-трудових відносин. Водночас, заробітна плата – це складна економічна категорія, яка вимагає ретельного обліку та контролю.

Питання оплати праці досліджували такі науковці, як А. Маршалл, Дж. Кейнс, А. Колот, А. Калина, Д. Богиня, О. Валецька, А. Гордеюк, О. Грішнова, О., А. Клименко, А. Машевська, І. Склярук, В. Оніщенко, Ю. Помешальська, В. Лисак, Ф. Бутинець, М. Матюха, Т. Білобровенко та інші. Їх праці торкаються важливих елементів, таких як методологія обліку та контролю, правове регулювання, проблеми класифікації і стандартизації розрахунків із оплати праці.

Проте окремі елементи теорії та практики обліку та контролю оплати праці залишаються дискусійними й потребують подальших наукових досліджень та розробок для їх удосконалення.

Однією з ключових проблем, яка потребує дослідження, є недостатнє теоретичне розуміння економічної сутності оплати праці, розбіжності у категоріально-понятійному апараті, недосконала наукова класифікація, а також питання організації носіїв інформації та автоматизації обліку й аудиту операцій із обліку оплати праці. У сучасній практиці також майже відсутні чітко визначені методики аудиту заробітної плати, що ускладнює здійснення ефективного контролю в цій сфері. Особливого значення ці питання набули в умовах реформи системи охорони здоров'я, яка передбачила трансформацію бюджетних медичних закладів у комунальні некомерційні підприємства (далі – КНП).

З 2018 року в дію вступила оновлена медична реформа, яка мала на меті удосконалити систему охорони здоров'я шляхом автономізації закладів охорони здоров'я (далі – ЗОЗ). У зв'язку з цим організаційно-правова форма підприємств була змінена з бюджетних установ на КНП.

Комунальне некомерційне підприємство – це підприємство, майно якого є власністю територіальної громади та перебуває під оперативним управлінням органу місцевого самоврядування.

Цей процес відкрив нові можливості для ЗОЗ, зокрема в частині фінансової та управлінської автономії, що дозволило медичним установам самостійно приймати рішення щодо використання коштів. Медична реформа поставила перед КНП нові виклики, а саме у сфері організації обліку та контролю оплати праці. Таким чином, дослідження питань обліку та контролю заробітної плати в умовах функціонування КНП є надзвичайно актуальним для забезпечення фінансової стабільності медичних закладів та підвищення ефективності їх діяльності.

Мета дослідження полягає у визначенні особливостей та загальних проблем обліку та контролю розрахунків з оплати праці в КНП, розробити рекомендації для вдосконалення облікових процедур.

Для досягнення поставленої мети в процесі дослідження були визначені та виконані такі **завдання**:

- дослідити економічну сутність розрахунків з оплати праці в КНП;
- розглянути основні підходи до системи обліку з оплати праці;
- виявити та проаналізувати проблемні аспекти обліку оплати праці;
- надати загально-економічну характеристику досліджуваного підприємства;
- визначити особливості перинного, синтетичного та аналітичного обліку розрахунків з оплати праці;
- запропонувати напрямки вдосконалення системи обліку оплати праці;
- окреслити мету, завдання та джерела інформації для контролю розрахунків з оплати праці;
- дослідити особливості системи контролю та надати рекомендації щодо її вдосконалення;
- провести аналіз оплати праці на підприємстві, оцінити її ефективність та вплив на діяльність підприємства;
- розробити економіко-математичну модель для дієвого управління підприємством на основі показників оплати праці.

Об'єктом дослідження є процес організації обліку та контролю розрахунків з оплати праці на КНП «ООЦЕМД і МК» ООР».

Предметом дослідження є теоретичні, організаційні та методичні аспекти обліку, контролю та аналізу розрахунків з оплати праці в комунальних некомерційних підприємствах, на прикладі КНП «ООЦЕМД і МК» ООР».

Інформаційна база включає чинні нормативно-правові акти, що регулюють оплату праці в Україні, наукові публікації, внутрішня документація, фінансова та статистична звітність досліджуваного підприємства.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (102 найменування), та 19 додатків. Загальний обсяг роботи становить 97 сторінок. Основний зміст викладено на 82 сторінках. Робота містить 19 таблиць, 3 рисунки.

Публікації. За результатами дослідження підготовлено публікацію: Пужанська Н. О. Дискусійні питання обліку розрахунків з оплати праці в закладах охорони здоров'я. *Сучасні тенденції розвитку обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування* : Матеріали VII науково-практичної міжнародної конференції молодих науковців, здобувачів освіти (Луцьк, 21 листопада 2024 р.). Луцьк : ВНУ імені Лесі Українки, 2024. С. 171–172.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретико-методичні питання обліку розрахунків з оплати праці в комунальному некомерційному підприємстві» розглянуто економічну сутність, систему обліку та проблемні аспекти розрахунків з оплати праці.

У другому розділі «Організаційно-методичні засади обліку розрахунків з оплати праці в КНП «ООЦЕМД і МК» ООР» надано загальну характеристику

КНП «ООЦЕМД і МК» ООР», досліджено особливості первинного, синтетичного та аналітичного обліку розрахунків з оплати праці і запропоновано напрямки їх вдосконалення на підприємстві.

У третьому розділі «**Методика контролю та аналізу розрахунків з оплати праці в КНП «ООЦЕМД і МК» ООР**» визначено мету, завдання і джерела інформації контролю розрахунків з оплати праці, досліджено особливості системи контролю та наведено рекомендації щодо їх поліпшення на підприємстві, проведено аналіз розрахунків з оплати праці, здійснено оцінку ефективності розрахунків з працівниками із застосуванням економіко-математичного моделювання.

ВИСНОВКИ

На підставі проведеного наукового дослідження було вивчено теоретичні основи організації обліку і контролю розрахунків з оплати праці в комунальних некомерційних підприємствах на прикладі КНП «ООЦЕМД і МК» ООР в Одеській області, можна зробити наступні висновки:

1. Заробітна плата відіграє значну роль в формуванні економічного та соціального середовища держави, виконуючи функції мотивації працівників, регулювання ринку праці, забезпечення соціальної справедливості та відтворення робочої сили.

Дослідження показало, що на сьогоднішній день не існує єдиного визначення поняття заробітної плати і трактується по різному, тому було запропоновано розглядати заробітну плату як повноцінну компенсацію за наданні послуги. Це питання особливо актуальне для КНП, де праця вимагає фізичних зусиль, інтелектуальних та професійних навичок, оскільки медичні працівники забезпечують здоров'я та добробут населення.

2. КНП «ООЦЕМД і МК» ООР є неприбутковою комунальною організацією, що надає екстрену медичну допомогу в Одеській області. Підприємство функціонує у формі унітарної структури та має централізовану систему управління, що сприяє кращій координації між підрозділами.

У результаті реорганізації, проведеної в межах медичної реформи, заклад перейшов на нову модель фінансування, яка включає укладання договорів з Національною службою здоров'я України. Це дало можливість закладу отримувати фінансування залежно від обсягу та якості наданих медичних послуг, а також забезпечило більшу автономію в управлінні ресурсами.

3. Облік розрахунків з оплати праці в КНП «ООЦЕМД і МК» ООР базується на законодавчих актах та внутрішніх положеннях підприємства.

Ключову роль розрахунків з працівниками відіграє Наказ Міністерства праці та соціальної політики України та Міністерства охорони здоров'я України «Про впорядкування умов оплати праці працівників закладів охорони здоров'я та установ соціального захисту населення» від 05.10.2005 № 308/519 року.

Цей документ регулює основні аспекти організації оплати праці, включаючи визначення розмірів тарифних ставок і посадових окладів, порядок нарахування доплат, надбавок і премій. Постанова також забезпечує встановлення мінімальних гарантій оплати праці відповідно до кваліфікації працівників, умов роботи та галузевих стандартів. За вимогами цього наказу був розроблений і затверджений

колективний договір, який регулює умови оплати праці в КНП «ООЦЕМД і МК» ООР».

3. Проаналізувавши діяльність КНП «ООЦЕМД і МК» ООР» була виявлена низка проблем: проблеми цифровізації та автоматизації процесів; ускладнений облік надбавок і стимулюючих виплат; високе навантаження на персонал та кадровий дефіцит; проблеми захисту персональних даних та кібербезпеки; відсутність актуальної облікової політики, адаптованої до сучасних умов функціонування підприємства, що ускладнює ведення обліку; недостатня деталізація обліку оплати праці на синтетичних рахунках, що ускладнює аналіз витрат і контроль за їх правильним відображенням у фінансових звітах; недоліки організації документообігу на підприємстві; відсутність аудитора, що створює ризики помилок та зловживань, проте компенсується ретельними самоперевірками відділів але це підвищує навантаження на персонал та не винагороджується.

4. Для вдосконалення системи обліку та контролю розрахунків з оплати праці на КНП «ООЦЕМД і МК» ООР» нами було рекомендовані такі заходи: актуалізація і деталізація облікової політики; вдосконалення автоматизованих облікових систем які використовує підприємство; оптимізація документообігу шляхом автоматизації процесів створення, обробки, зберігання та передачі документів, а також стандартизацію форм і процедур; вдосконалення методики розрахунку заробітної плати для уникнення дублювання шляхом створення єдиного шаблону для розрахунку різних категорій виплат; створення окремих субрахунків для розмежування виплат на виплати (основна, додаткова заробітна плата, доплат, премій, надбавки, компенсаційні та заохочувальних виплат) та категоріями працівників; формування звітності в автоматичному режимі та інтеграція з електронними сервісами контролюючих органів, запровадження окремої посади аудитора.

5. Аналіз оплати праці показав, що продуктивність праці на підприємстві поступово зростала протягом аналізованого періоду. Проте, рівень оплати праці досяг найвищих значень у 2021 році, це було зумовлено додатковими виплатами під час COVID-19. Після чого у 2022-2023 роках було незначне зниження, але кількість штатних одиниць значно збільшилася, тому заробітна плата значно зменшилася. Враховуючи значення продуктивності праці на її тісний зв'язок з оплатою, керівництву необхідно звернути увагу та вжити заходів для підтримки належного рівня винагороди, щоб забезпечити подальше зростання ефективності праці.

6. Для визначення шляхів підвищення ефективності діяльності КНП «ООЦЕМД і МК» ООР» застосовано економіко-математичний метод моделювання, який виявив, що рентабельність операційної діяльності підприємства прямо залежить від рівня оплати праці, так як 80% витрат підприємства припадає на оплату праці, тому важливо знижувати витрати при збереженні ефективності праці.

Нами було запропоновано оптимізувати чисельність персоналу, підвищення продуктивності, запровадження нових форм оплати праці, таких як преміювання за результатами діяльності, а також перегляд структури заробітної плати.

Окрім того, для зменшення залежності від витрат на оплату праці важливо диверсифікувати джерела доходу підприємства. Запровадження нових послуг, залучення додаткових фінансових ресурсів через гранти, спонсорство Такий підхід

забезпечить підприємству додаткові ресурси для покриття витрат, зокрема на оплату праці, що в свою чергу сприятиме підвищенню загальної ефективності діяльності.

АНОТАЦІЯ

Пужанська Н. О. Облік і контроль розрахунків з оплати праці: нормативно-правове забезпечення та діюча практика на прикладі КНП «ООЦЕМД і МК» ООР».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою професійного спрямування «Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності». Одеський національний економічний університет. Одеса, 2024.

У роботі розглядаються теоретичні та методичні аспекти обліку і контролю розрахунків з оплати праці.

Проаналізовано економічну сутність цих розрахунків, існуючу систему обліку і контролю та їх ключові проблеми.

Запропоновано напрями вдосконалення облікових процесів в частині системи первинного, синтетичного та аналітичного обліку, а також рекомендації щодо підвищення ефективності контролю розрахунків з оплати праці.

Ключові слова: облік, контроль, розрахунки з оплати праці, нормативно-правове забезпечення, КНП.

ANNOTATION

Puzhanska N. O. Accounting and control of payroll: regulatory and legal support and current practice on the example of the KNP «OOCMD and MK» OOR».

Qualifying work on obtaining a master's degree in the specialty 071 «Accounting and Taxation» for the educational program «Accounting, audit and taxation of entrepreneurial activity». Odesa National Economic University. Odesa, 2024.

The work deals with theoretical and methodological aspects of accounting and control of payroll.

The economic essence of these calculations, the existing system of accounting and control and their key problems are analyzed.

The directions of improvement of accounting processes in terms of primary, synthetic and analytical accounting, as well as recommendations for improving the efficiency of control over payroll are proposed.

Keywords: accounting, control, payroll, regulatory and legal support, KNP.